

Τίτλος: ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΠΟΥ

Συγγραφέας: Yves Bonnefoy

Η επιλογή των ποιημάτων έγινε από τις ποιητικές συλλογές:

*Du mouvement et de l'immobilité de Douve* © Mercure de France, 1958

*Hier régnant désert* © Éditions Mercure de France, 1958

*Pierre écrite* © Éditions Mercure de France, 1965

*Dans le leurre du seuil* © Mercure de France, 1975

*Ce qui fut sans lumière* © Mercure de France, 1987

*Début et fin de la neige* © Mercure de France, 1991

*Les planches courbes* © Mercure de France, 2001

Copyright © 2023, ΣΤΕΡΕΩΜΑ Α.Ε.

Για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου συνολικά ή τμηματικά με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσον χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΣΕΙΡΑ: ΠΟΙΗΣΗ

ISBN: 978-618-5617-29-5

Εκδόσεις ΣΤΕΡΕΩΜΑ Α.Ε. / ΣΙΟΛΑ-ΑΛΕΞΙΟΥ

Κομνηνών 24, Αθήνα 11472

Τηλ. 210-6426393

Fax 210-6459312

E-mail: [info@stereoma-sa.gr](mailto:info@stereoma-sa.gr)

<http://www.stereoma-sa.gr>

Facebook: Εκδόσεις Στερέωμα

ΥΒ ΜΠΟΝΦΟΥΑ

ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΠΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Επιλογή, εισαγωγή, μετάφραση, επίμετρο:  
Θανάσης Χατζόπουλος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΕΡΕΩΜΑ

Η μετάφραση αυτή αφιερώνεται στη Gisèle Russo.  
Θ. Χ.

## ΑΠΟ ΜΙΑ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΕ ΜΙΑ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

### Εισαγωγή

Από τη σκοπιά της επιφάνειας, στην αρχή κάθε μετάφρασης είναι οι λέξεις. Σε αυτές φανερώνεται και με αυτές συντελείται. Και στο τέλος πάλι οι λέξεις. Αυτό το αρχικό και τελικό «υλικό» της μετάφρασης, αυτό το «υλικό» της ποίησης και της ομιλίας, μας παραδίδει και ο Υβ Μπονφουά, και σε μια από τις πολλαπλές αποστροφές του ως προς αυτές, ένδειξη του πόσο πολύ τον απασχόλησαν, σημειώνει: «Κάθε λέξη: κάτι κλειστό τώρα, μια θαμπή επιφάνεια όπου τίποτα δεν πάλλεται, μια πέτρα». Αυτή η φράση κλείνει την αντίληψη και την αγωνία του για την κατάσταση στην οποία μπορεί να περιπίπτουν οι λέξεις. Τότε το ποίημα θα γινόταν μια κατασκευή από πέτρες, το μέρος μιας ξερολιθιάς, ενός μαντρότοιχου, η τέχνη της. Μια κατασκευή που ξεκινάει από τη στιγμή που ένας άνθρωπος βάζει μια πέτρα πάνω και πλάι στην άλλη, και μια λέξη αντιστοίχως. Όμως έτσι εκπίπτουν συχνά οι λέξεις, από την υπερβολική χρήση και την αχρηστία, από τη θέση τους μέσα στη γλώσσα: «κάτι κλειστό τώρα, μια θαμπή επιφάνεια όπου τίποτα δεν πάλλεται». Από την απερίσκεπτη χρήση τους αλλά και από το όνειδος που κουβαλάνε εξαιτίας όσων τις πετάνε παράμερα επειδή ακριβώς δεν θέλουν να ξέρουν τι λένε αυτές οι λέξεις, κάποιες από αυ-

τές, τέτοιες λέξεις. Έργο του ποιητή, κι από κοντά του μεταφραστή, είναι να γυαλίζει πάλι τη θαμπή επιφάνεια, να την κάνει να πάλλεται, εν ολίγοις να τη ζωντανεύει, με τη χρήση της μέσα στο ποίημα. Όστε να την οδηγήσει πάλι σε νέες θέσεις για να ανακαινίσει τα νοήματα και να φέρει μαζί της άλλα καινούρια, πρωτοφανέρωτα για τη συνθήκη του κόσμου. Να βγάλει τη λέξη από την κλεισούρα της, από αυτή τη χαμένη στον εαυτό της κατάσταση, εκείνη που είναι φτιαγμένη για να μιλάει με τις άλλες λέξεις, με τους άλλους, στο όνομά τους. Να τη βγάλει εντέλει από το πέτρωμα, από την αγαλματική θέση του στερεού, που ευτελίζεται μέσα στην κανονικότητά του. Και να την πάει μέχρι εκεί όπου η πέτρα θα μιλήσει. Όπως οι πέτρες που πετάμε στο νερό σε παράλληλη και πτωτική πορεία ως προς την επιφάνειά του ώστε να αναπηδήσουν, να «κάνουν βατραχάκια», για να αρχίσουν να κοάζουν, πριν βυθιστούν ξανά. «Πετώντας πέτρες» είναι άλλωστε ο τίτλος μιας ενόητας του βιβλίου του *Οι κυρτές σανίδες* (2001).

«Μια πέτρα», αυτός είναι και ο τίτλος που δίνει ο Μπονφουά σε πολλά διαφορετικά μεταξύ τους ποιήματα. Χωρίς καμία άλλη διαφοροποίηση από ποίημα σε ποίημα ως προς τον τίτλο, αλλά και χωρίς κάποια φανερή τουλάχιστον σύνδεση μεταξύ τους. Πέτρες, ριγμένες έντεχνα στη σελίδα, που χρειάζεται να τις διαχωρίσουμε. Μοναδικότητα αινιγματική, αφού δεν ξεχωρίζει ως προς τον τίτλο τα ποιήματα αυτά μεταξύ τους, ούτε καν με μια αρίθμηση, σαν να μη νοιάζεται να τους αποδώσει ένα ιδιαίτερο σήμα για τον αναγνώστη, σήμα μιας διαφοράς με-

ταξύ τους. Οι «πέτρες» αυτές επανέρχονται στις περισσότερες συλλογές μετά από τη *Γραμμένη πέτρα*, το τρίτο του βιβλίο, όπου πρωτοεμφανίζονται κι όπου έχουν κυρίως θέση επιτάφιων επιγραμμάτων. Σαν πραγματικά να συλλέγει πέτρες, ή σαν να τις πετάει ώστε να βρει έναν δρόμο επιστροφής εκείνος που έχει χαθεί στο δάσος της γλώσσας: τα ποιήματά του λειτουργούν ως οδηγός. Και μοιλονότι στη *Γραμμένη πέτρα*, τίτλος που δεν είναι παρά μια μετωνυμία αυτού που θα λέγαμε στα ελληνικά επιτύμβιο, πρόκειται για χαραγμένες πέτρες, πέτρες με τις δικές του χαρακιές, οι πέτρες εδώ γίνονται οι ίδιες επιγραφές, αφού μιλάμε για ποιήματα-πέτρες. Χρειάζεται κανείς να τα γυαλίσει, να τους δώσει ζωή, αναγνωστική. Ζητήματα που απασχολούν τον συνειδητό αναγνώστη, βασανίζουν πολύ περισσότερο τον μεταφραστή, ο οποίος καλείται να σκαλίσει τις πέτρες στη δική του γλώσσα. Τι είναι λοιπόν όλες αυτές οι πέτρες όταν εδώ ο ποιητής αναφέρεται στις αδρανείς λέξεις, σαν να ήταν πέτρες; Ή τίνος πράγματος, θαμμένου κάτω από αυτές, είναι τάφοι, αυτά τα ποιήματα με τον εμμονικό τίτλο «Μια πέτρα»; Είναι άραγε σημεία; Πάντως κάθε ποίημα, είτε με αυτόν τον τίτλο είτε με άλλο, γίνεται δυναμικά σημείο ταφής, ακόμα κι αν μέσα από αυτό αναδύεται μια έντονη αίσθηση ζωής. Σημείο και μνημείο μιας απώλειας, αλλά και της ζωής που υπήρχε πριν, κάποτε εκεί.

Έχουν περάσει σχεδόν σαράντα χρόνια από τότε που άρχισα να συγχρωτίζομαι με αυτά τα ποιήματα —σαν να

έπρεπε να επιβεβαιώσω άθελά μου μια φράση του ίδιου του Μπονφουά από ένα εμβληματικό του κείμενο για τη μετάφραση της ποίησης «Οι μεταφράσεις διαμορφώνονται τελικά σε μια σχέση πεπρωμένου με πεπρωμένο, με προεκτάσεις που δεν μπορούμε να προβλέψουμε [...], και όχι μιας αγγλικής με μια γαλλική φράση»<sup>1</sup> — επιχειρώντας να περάσω κάποια από αυτά στην ελληνική γλώσσα, και ίσως να μην κάνω τίποτα άλλο από το να παίρνω αυτές τις πέτρες, να τις στιλδώνω, να βρίσκω τα ελληνικά τους αποτυπώματα, και να φτιάχνω με αυτές τα ποιήματα καθ' υπόδειξη των ταπεινών μνημείων που έχει στήσει ο Μπονφουά, αντιστοίχως και κατ' αναλογία τους. Σαράντα χρόνια είναι μια ζωή στη διάρκεια της οποίας οι επισκέψεις μου στην ποίηση και στα δοκίμια του Υβ Μπονφουά υπήρξαν αρμένικες, πυκνές σε διάρκεια και συχνότητα, για να καταλήξουν σε αυτές τις μεταφράσεις και σε μια ισχνή επιλογή από τα δοκίμιά του που έχουν ήδη εκδοθεί με τον τίτλο *Η παρουσία και η εικόνα και άλλα δοκίμια για την ποίηση*.<sup>2</sup> Σαν αυτές οι μεταφράσεις να είναι τα ίχνη μιας συμπίεσης, εκεί όπου προσπαθείς να συντονιστείς με την αναπνοή του άλλου, και μιας συνομιλίας που αντιγρά-

---

1. Πρόκειται για το κείμενο «Η μετάφραση της ποίησης» που δημοσιεύθηκε αρχικά στο περιοδικό *Η Λέξη*, και βρίσκεται πλέον στον τόμο Yves Bonnefoy, *Η παρουσία και η εικόνα και άλλα δοκίμια για την ποίηση*, εισαγωγή-μετάφραση Θανάσης Χατζόπουλος, Πόλις, 2005.

2. Yves Bonnefoy, *Η παρουσία και η εικόνα και άλλα δοκίμια για την ποίηση*, εισαγωγή-μετάφραση Θανάσης Χατζόπουλος, Πόλις, 2005.

φει τα λόγια του στο ιδίωμα της γλώσσας σου, στην ίδια τη μήτρα της ζωής που τα γέννησε. Σε αναλογία και με τα δύο μακρινά πια απογεύματα που μοιράστηκα μαζί του στην οδό Λεπίκ, στη Μονμάρτρη, στο γραφείο του όπου οι βιβλιοθήκες λειτουργούσαν ως ηχομόνωση και έδιναν στη σιωπή το δικό τους ηχώχρωμα.

Και αν οι ίδιες οι μεταφράσεις αποτυπώνουν δίκην αρχιτεκτονικού σχεδίου τον τόπο μιας συνάντησης, τον χώρο της μέσα σε αυτά τα χρόνια, τους τόπους από όπου πέρασα με οδηγό αυτά τα ποιήματα, ο ίδιος ο Μπονφουά με τα ποιήματά του στη διάρκεια της ποιητικής του πορείας —που υπήρξε πολυσχιδής (και αναπτύχθηκε με ποίηση, αφηγήματα, λογοτεχνικά και αισθητικά δοκίμια, μεταφράσεις) και μακρά, αφού συνέχιζε να γράφει και να εκδίδει ως τα βαθιά γεράματα— αναζήτησε νομίζω έναν τόπο, όπως ο Προυστ αναζητούσε έναν χαμένο χρόνο. Όμως για τον Μπονφουά δεν επρόκειτο για την αναζήτηση ενός χαμένου τόπου αλλά περισσότερο για την αναζήτηση ενός τόπου μέσα στον χώρο, ενός πρωταρχικού τόπου, τόπου βιωμένου. Αναζήτηση ενός τόπου για να ριζώσει κανείς από τη στιγμή της γέννησής του, στο πέρασμά του από την ανυπαρξία στην ύπαρξη. Κι επειδή η ανυπαρξία φανερώνεται σε ένα πριν από τη γέννηση, το οποίο μοιάζει ενδεχομένως με το μετά τον θάνατο, αυτό το πριν αποτυπώνεται εξίσου με όρους μετα-, μεταφυσικής. Μιας μεταφυσικής όμως η οποία εμφανίζεται μέσα στα ποιήματα, και δεν θα μπορούσε να συμβεί αλλιώς, με όρους φυσικούς. Μόνο με αυτούς τους όρους άλλωστε μπορούμε να φανταστούμε



και να ονειρευτούμε το επέκεινα. Ο Μπονφουά στην πορεία του και μέχρι το βιβλίο του, το 1975, *Παγιδευμένοι στο κατώφλι*<sup>3</sup> μας δίνει με όρους φυσικούς τη μεταφυσική αναζήτηση ενός τόπου. Όμως δεν υπάρχει τόπος «εκεί». Ο ου-τόπος του θανάτου εντοπίζεται σε ένα κάτω από τη γη, υπό-γαιον, που για τους αρχαίους έχει την πύλη του στο ακρωτήριο Ταίναρον ή στις εκβολές του Αχέροντα, σε κάποια εσχατιά όπου βρίσκεται το τέλος του κόσμου ή σε ένα πέρασμα νερού. Και έτσι τοποθετείται ένα μεταίχμιο, σαν αυτό που εντοπίζει και στο κατώφλι του τίτλου του ο ποιητής, το οποίο διαθέτει ένα φυσικό στίγμα.

---

3. Η μετοχή εδώ αποδίδει καλύτερα τον τίτλο στα ελληνικά. Αν και για να κρατήσουμε το πρόσωπο στον τίτλο, από το οποίο μας απομακρύνει η μετοχή στην ελληνική γλώσσα, η κακόχηξη εξαιτίας της γενικής κατά λέξη μετάφραση *Στην παγίδα του κατωφλιού* ή *Στο κατώφλι παγίδα*, θα μπορούσε εύκολα, σύμφωνα και με τη θεωρία του ίδιου του ποιητή Μπονφουά ως προς τη μεταφραστική διαδικασία, να γίνει *Στην παγίδα κατώφλι*, με την αντιστροφή των δύο όρων. Στην ελληνική γλώσσα όμως η χρήση της μετοχής παραπέμπει καλύτερα στην ακινησία της παγίδας, προσφέρει μια ενέργεια που εν μέρει χάνεται με το ουσιαστικό, και αποδίδει καλύτερα τη γαλλική φράση. Η απόδοση του Χριστόφορου Λιοντάκη ως *Το δέλεαρ της εισόδου*, νομίζω ότι απομακρύνεται πολύ από το νόημα του γαλλικού, αφενός επειδή δεν γνωρίζουμε αν πρόκειται για είσοδο ή έξοδο, αν και κατά τη γνώμη μου πρόκειται για έξοδο, και αφετέρου επειδή το ζήτημα δεν είναι η κίνηση προς αλλά η παγίδευση σε μια ακινησία πριν από την κίνηση, σε έναν δισταγμό και μια αναστολή, η οποία εμφανίζεται ως ξεκάθαρη σύζευξη των αντιθέτων, όπως συμβαίνει και με τον τίτλο του πρώτου βιβλίου του Μπονφουά: *Για την κίνηση και την ακινησία της Ντουβ*.

ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΠΟΥ

Du recueil poétique

*Du mouvement et de l'immobilité de Douve* (1953)

Από τη συλλογή

*Για την κίνηση και την ακινησία της Ντουβ (1953)*

## ART POÉTIQUE

Visage séparé de ses branches premières,  
Beauté toute d'alarme par ciel bas,

En quel âtre dresser le feu de ton visage  
O Ménade saisie jetée la tête en bas ?

## ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Πρόσωπο χωρισμένο απ' τους πρώτους κλώνους του,  
Ομορφιά σε πλήρη συναγερμό από τον χαμηλωμένο  
ουρανό,

Σε ποια εστία να υψώσω τη φλόγα του προσώπου σου  
Μαινάδα σαλεμένη με πίσω ριγμένο το κεφάλι;

Du recueil poétique

*Hier régnerait désert* (1958)

Από τη συλλογή

*Χθες βασιλευούσης της ερήμου* (1958)



## LA MÉMOIRE

Il y a que les doigts s'étaient crispés,  
Ils tenaient lieu de mémoire,  
Il a fallu desceller les tristes forces gardiennes  
Pour jeter l'arbre et la mer.

## Η ΜΝΗΜΗ

Τα δάχτυλα μόνο σφιγμένα  
Επείχαν θέση μνήμης, χρειάστηκε  
Να αποσφραγίσουν τις θλιβερές δυνάμεις της φύλαξης  
Για να καθεκλύσουν το δέντρο και τη θάλασσα.

## DELPHES DU SECOND JOUR

Ici l'inquiète voix consent d'aimer  
La pierre simple,  
Les dalles que le temps asservit et délivre,  
L'olivier dont la force a goût de sèche pierre.

Le pas dans son vrai lieu. L'inquiète voix  
Heureuse sous les roches du silence,  
Et l'infini, l'indéfini répons  
Des sonnailles, rivage ou mort. De nul effroi  
Était ton gouffre clair, Delphes du second jour.

## ΟΙ ΔΕΛΦΟΙ, ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ

Εδώ η φωνή συγκατανεύει ανήσυχη  
Για ν' αγαπήσεις τη γυμνή πέτρα,  
Τις πλάκες που ο χρόνος υποδουλώνει κι ελευθερώνει,  
Την ελιά με μιαν αίσθηση ξερολιθιάς στο σθένος της.

Το βήμα στον τόπο του, στ' αλήθεια. Η φωνή ανήσυχη  
Ευτυχής κάτω απ' τους βράχους της σιωπής,  
Και το άπειρο, το απροσδιόριστο αντίφωνο  
Στα κουδουνάκια, όχθη ή θάνατος. Χωρίς ίχνος τρόμου  
Το διαυγές φανάρι σου, Δελφοί τη δεύτερη μέρα.

## ICI, TOUJOURS ICI

Ici, dans le lieu clair. Ce n'est plus l'aube,  
C'est déjà la journée aux dicibles désirs.  
Des mirages d'un chant dans ton rêve il ne reste  
Que ce scintillement de pierres à venir.

Ici, et jusqu'au soir. La rose d'ombres  
Tournera sur les murs. La rose d'heures  
Défleura sans bruit. Les dalles claires  
Mèneront à leur gré ces pas épris du jour.

Ici, toujours ici. Pierres sur pierres  
Ont bâti le pays dit par le souvenir.  
À peine si le bruit de fruits simples qui tombent  
Enfièvre encore en toi le temps qui va guérir.

## Ε Δ Ω, Π Α Ν Τ Ο Τ Ε Ε Δ Ω

Εδώ, στον καθαρό τόπο. Η αυγή έσβησε πια,  
Ξημέρωσε κιόλας η μέρα με ρητές επιθυμίες.  
Μένει μόνο αυτό το σπινθήρισμα πέτρας μελλοντικής  
Απ' τις αντανακλάσεις ενός τραγουδιού στο όνειρό σου.

Εδώ, και ως το βράδυ. Το ρόδο των σκιών  
Θα περιστραφεί πάνω στους τοίχους. Το ρόδο των ωρών  
Θα φυλλορροήσει αθόρυβα. Οι καθαρές πλάκες  
θα οδηγήσουν  
Κατά βούληση αυτά τα βήματα κυριευμένα από τη μέρα.

Εδώ, πάντοτε εδώ. Πέτρα πάνω στην πέτρα  
Χτίστηκε η χώρα σύμφωνα με τα λόγια της ανάμνησης.  
Ο ήχος των απλών καρπών στην πτώση τους μόλις  
Που αναζωπυρώνει ακόμη μέσα σου τον θεράποντα χρόνο.

## L'OISEAU DES RUINES

L'oiseau des ruines se dégage de la mort,  
Il nidifie dans la pierre grise au soleil,  
Il a franchi toute douleur, toute mémoire,  
Il ne sait plus ce qu'est demain dans l'éternel.

## ΤΟ ΠΟΥΛΙ ΤΩΝ ΕΡΕΙΠΙΩΝ

Το πουλί των ερειπίων ελευθερώνεται απ' τον θάνατο,  
Φτιάχνει τη φωλιά του στην γκρίζα πέτρα στον ήλιο,  
Ξεπέρασε κάθε οδύνη, κάθε μνήμη,  
Δεν ξέρει πια τι είναι το αύριο μέσα στο αιώνιο.



## TABLE DES MATIÈRES

ART POÉTIQUE.....	32
LA MÉMOIRE.....	36
DELPHEs DU SECOND JOUR.....	38
ICI, TOUJOURS ICI.....	40
L'OISEAU DES RUINES.....	42
Dans ses coffres le rêve a replié.....	46
La face la plus sombre a crié.....	48
LE CŒUR, L'EAU NON TROUBLÉE.....	50
ART DE LA POÉSIE.....	52
LE FLEUVE.....	56
DEUX BARQUES.....	66
Le feu, ses joies de sève déchirée.....	76
L'ÉPARS, L'INDIVISIBLE.....	82

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟ ΜΙΑ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΕ ΜΙΑ ΠΟΙΗ- ΤΙΚΗ ΟΝΤΟΛΟΓΙΑ (Εισαγωγή του Θανάση Χατζόπουλου) . . . . .	9
ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ . . . . .	33
Η ΜΝΗΜΗ . . . . .	37
ΟΙ ΔΕΛΦΟΙ, ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ . . . . .	39
ΕΔΩ, ΠΑΝΤΟΤΕ ΕΔΩ . . . . .	41
ΤΟ ΠΟΥΛΙ ΤΩΝ ΕΡΕΙΠΙΩΝ . . . . .	43
Στις κασέλες του το όνειρο δίπλωσε . . . . .	47
Το πιο σκυθρωπό πρόσωπο φώναξε . . . . .	49
Η ΚΑΡΔΙΑ, ΤΟ ΑΚΥΜΑΝΤΟ ΝΕΡΟ . . . . .	51
ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ . . . . .	53
ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ . . . . .	57
ΔΥΟ ΒΑΡΚΕΣ . . . . .	67
Η φωτιά, οι τέρψεις της όλο σπαραγμένους χυμούς .	77
ΤΟ ΣΚΟΡΠΙΟ, ΤΟ ΑΔΙΑΙΡΕΤΟ . . . . .	83

LA RAPIDITÉ DES NUAGES . . . . .	116
LA NEIGE . . . . .	118
LÀ OÙ CREUSE LE VENT . . . . .	120
LE PAYS DU SOMMET DES ARBRES . . . . .	128
LA GRANDE NEIGE . . . . .	134
Première neige tôt ce matin . . . . .	136
LE MIROIR . . . . .	138
LA CHARRUE . . . . .	140
LE PEU D'EAU . . . . .	142
Neige . . . . .	144
LA VIERGE DE MISÉRICORDE . . . . .	146
LE JARDIN . . . . .	148
LES POMMES . . . . .	150
L'ÉTÉ ENCORE . . . . .	152
On dirait beaucoup d'e muets . . . . .	154
Flocons . . . . .	156
<i>DE NATURA RERUM</i> . . . . .	158
LA PARURE . . . . .	160
<i>NOLI ME TANGERE</i> . . . . .	162
Juste avant l'aube . . . . .	164

Η ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΤΩΝ ΝΕΦΩΝ . . . . .	117
ΤΟ ΧΙΟΝΙ . . . . .	119
ΕΚΕΙ ΟΠΟΥ ΛΑΞΕΥΕΙ Ο ΑΝΕΜΟΣ . . . . .	121
Η ΧΩΡΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΩΝ ΔΕΝΤΡΩΝ . . . .	129
Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΧΙΟΝΙΑΣ . . . . .	135
Πρώτο χιόνι σήμερα, νωρίς το πρωί . . . . .	137
Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ . . . . .	139
ΤΟ ΥΝΙ . . . . .	141
ΤΟ ΛΙΓΟ ΝΕΡΟ . . . . .	143
Χιόνι . . . . .	145
Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΣΠΛΑΧΝΙΑΣ . . . . .	147
Ο ΚΗΠΟΣ . . . . .	149
ΤΑ ΜΗΛΑ . . . . .	151
ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΠΑΛΙ . . . . .	153
Θα 'λεγες πολλά άηχα έψιλον . . . . .	155
Νιφάδες . . . . .	157
<i>DE NATURA RERUM</i> . . . . .	159
Η ΣΤΟΛΗ . . . . .	161
<i>NOLI ME TANGERE</i> . . . . .	163
Ακριβώς πριν από την αυγή . . . . .	165

LES RAINETTES, LE SOIR .....	168
LA PLUIE D'ÉTÉ.....	172
LES CHEMINS .....	176
HIER, L'INACHEVABLE .....	182
UNE PIERRE .....	184
UNE VOIX.....	186
Je déplace du pied.....	190
Sur la pierre tachée.....	192
À MÊME RIVE.....	194
LES PLANCHES COURBES.....	200

ΤΑ ΒΑΤΡΑΧΙΑ, ΤΟ ΒΡΑΔΥ . . . . .	169
Η ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΑΤΙΚΗ ΜΠΟΡΑ . . . . .	173
ΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ . . . . .	177
ΧΘΕΣ, ΤΟ ΑΣΥΝΤΕΛΕΣΤΟ . . . . .	183
ΜΙΑ ΠΕΤΡΑ . . . . .	185
ΜΙΑ ΦΩΝΗ . . . . .	187
Με το πόδι μετακινώ . . . . .	191
Στην κηλιδωμένη από λειχήνες . . . . .	193
ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΟΧΘΗ . . . . .	195
ΟΙ ΚΥΡΤΕΣ ΣΑΝΙΔΕΣ . . . . .	201
ΥΒ ΜΠΟΝΦΟΥΑ, ΟΨΕΙΣ ΕΝΟΣ ΠΟΙΗΤΗ (ΣΧΕΔΙΑ- ΣΜΑ ΕΡΓΟ-ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΣ) (Επίμετρο) . . . . .	209
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΥΒ ΜΠΟΝΦΟΥΑ . . . . .	215